

NA VLASTNÍ OČI

— PŘÍBĚH —
VÁLEČNÉHO KYJEVA

ILJA PONOMARENKO

xyz

Na vlastní oči

Příběh válečného Kyjeva

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.xyz.cz
www.albatrosmedia.cz

xyz

Ilja Ponomarenko
Na vlastní oči: Příběh válečného Kyjeva – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

NA VLASTNÍ OČI
— PŘÍBĚH —
VÁLEČNÉHO KYJEVA

NA VLASTNÍ OČI
— PŘÍBĚH —
VÁLEČNÉHO KYJEVA

ILJA PONOMARENKO

xyz

Chcete, aby příběh této skvělé knihy pokračoval i po tom, co ji dočtete?

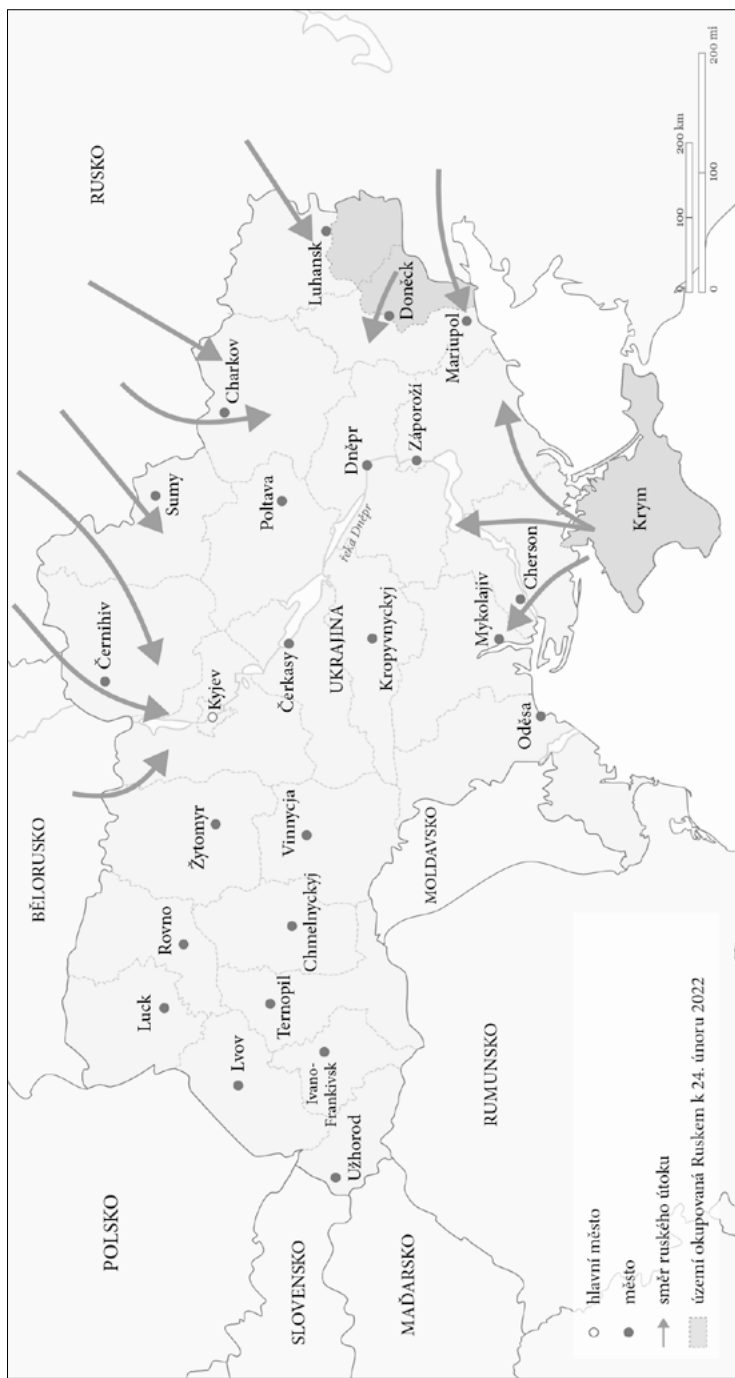
Tak ji pusťte dál do světa. Vše potřebné se dozvíte na **www.restorio.cz**.

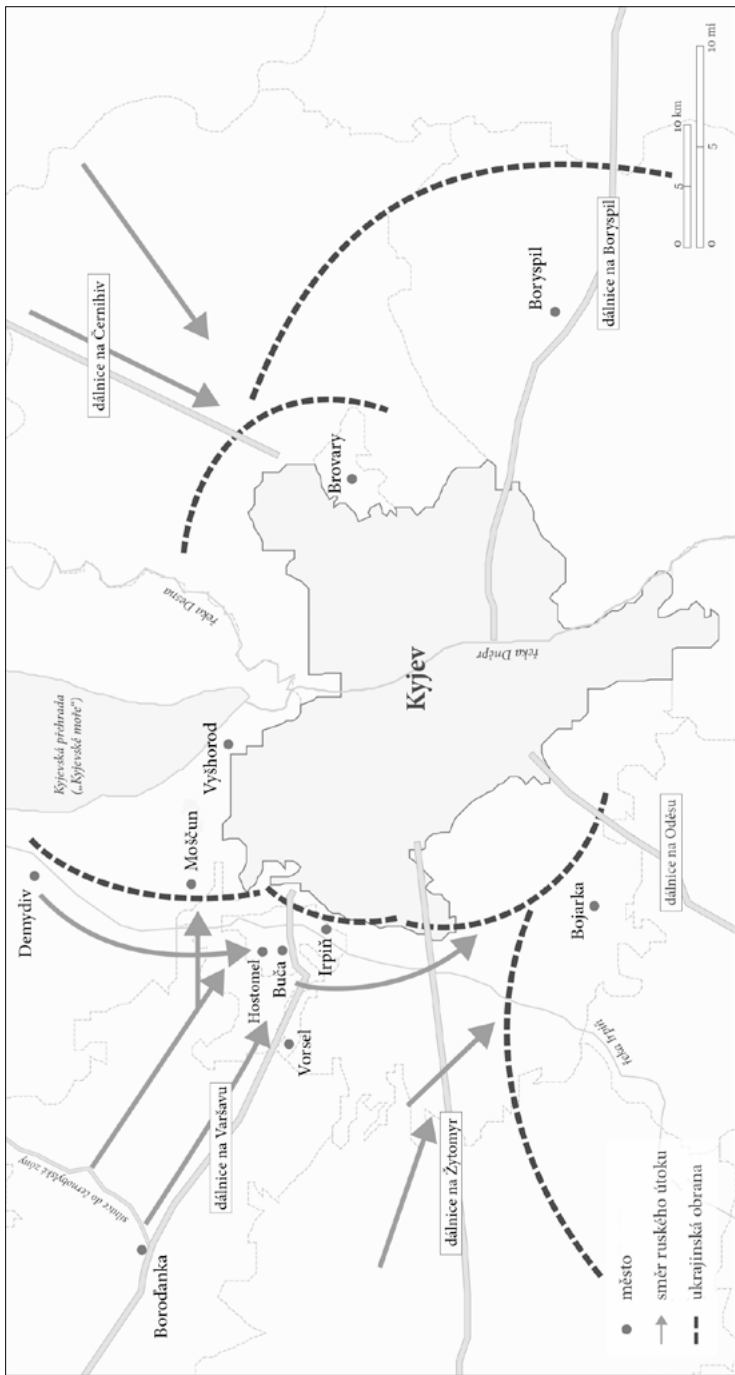
Albatros Media podporuje udržitelný rozvoj, který vrací použitým věcem smysl. On-line antikvariát Restorio vaše knihy odkoupí a zaplatí vám ihned – nečekáte, až se prodají. Získané peníze si můžete nechat, nebo si vyberete charitu, kterou jimi podpoříte. V tom případě navýší Restorio částku o 20 %.

*Věnováno Maksi Levinovi, našemu kolegovi a příteli,
který během bitvy o Kyjev položil život ve jménu žurnalistiky.*

Obsah

JEDNA	13
DVA.....	26
TŘI.....	39
ČTYŘI	57
PĚT.....	83
ŠEST	99
SEDM	123
OSM	139
DEVĚT	153
DESET	167
JEDENÁCT.....	188
DVANÁCT	212
TŘINÁCT.....	229
ČTRNÁCT.....	247
PATNÁCT.....	264
ŠESTNÁCT.....	273
SEDMNÁCT.....	293
OSMNÁCT.....	308
EPILOG.....	318
PODĚKOVÁNÍ	323
POZNÁMKA O AUTOROVI.....	325

JEDNA

18. března 2022

Rusaniv, Kyjevská oblast, Ukrajina

Jdeme pomalu.

Borovými lesy někde na východ od Kyjeva se táhne osamělá dálnice.

Jaro konečně vystrkuje růžky. Příroda se probouzí z dlouhé zimy a sluníčko je úžasné. Zdá se, že tu máme první suchý a teplý den letošního roku, jako by nějaká temná síla náhle ztratila svou moc a svět opět okusil svobodu.

Loňská tráva je pořád ještě našedlá a nahnědlá. Zato louky na břehu řeky poblíž městečka Rusaniv jsou svěží a krásné bez ohledu na roční období.

Dálnice H-07 zeje prázdnotou.

A my jdeme volně, krátce se zastavujeme u opuštěných domů a u hromady betonových bloků pohozených na silnici. Postupujeme podle krátkých bzučivých signálů z vysílaček umístěných na ramenou.

My, hrstka novinářů, Ukrajinců a cizinců, jsme opět, jako po celou dobu naší kariéry, s radostí opustili zdravý rozum.

Sledujeme ukrajinský bojový tým.

Přilby, olivově zelené pancéřové vesty, turnikety, pušky AK-74M zavěšené přes ramena, modrá páska omotaná kolem horních končetin, nože, rukavice v barvě MultiCam, plně nabitá zásobníky.

Na rukávových nášivkách je vyobrazena lebka na černo-červeném heraldickém štítu. Také heslo: „Ukrajina, nebo smrt.“

Se 72. mechanizovanou pěší brigádou jsem v předchozích letech války strávil už hodně času. Brigáda, která je na Donbasu nasazena od roku 2014, proslula jako jedna z nejostřejších, nejagresivnějších a nejbojovnějších ukrajinských formací.

Právě jim se v srpnu 2014 podařilo probojovat ze smrtící pasti u Izvaryny. Právě oni dali proruským ozbrojencům tolik zabrat během bitvy o Avdijivku na začátku roku 2017.

S téměř kluky jsem v květnu 2017 prožil nejnebezpečnější dvě hodiny svého života, během prudkého ruského minometného útoku proti stanovišti Promzona na bojišti v Avdijivce. Kdysi dávno jsem byl při krátké, improvizované oslavě na nečekaně klidné frontové linii pozván, abych si s vrchním velitelem brigády a několika předními důstojníky dal panáka vodky na památku jejich padlých.

Stále truchlíme nad bolestnou ztrátou triadvacetiletého majora Andrije Kyzyla, volací znak „Orel“ (Orel), ze 72. brigády. Jeho údernému týmu se koncem ledna 2017 podařilo dobýt opěrný bod nepřátelské čety jižně od Avdijivky. Mladý důstojník byl spolu s několika svými muži zabit při prudkých (a nakonec neúspěšných) nepřátelských protiútocích.

Brigáda zaujala pozice u dolu Butovka. Ve sněhu a mrazu jsem se s vojáky dělil o horký čaj. Potloukali jsme se uprostřed sazí a snažili se zahřát. Tehdy jsem byl poprvé nasazen ve válečné zóně jako válečný reportér listu *Kyiv Post*, tehdy největšího anglicky psaného deníku na Ukrajině.

Blízký přítel Andrije Kyzyla, Andrij Verchohljad, byl součástí útočného týmu. Se smrtí svého velitele se smířoval jen těžko. V následujících letech jsme zůstali v kontaktu na facebooku i jinde. V roce 2018 jsem ho navrhl na ocenění *Kyiv Post* 30 pod 30, které se každoročně uděluje úspěšným mladým Ukrajincům.

A tajně jsem ronil slzy smíchané s ledovou whisky, když publikum při předávání cen v kyjevském Hiltonu v roce 2018 Verchohljadovi tleskalo vestoje.

Tento usměvavý sedmadvacetiletý blondák, oblíbenec válečných fotografů a vyznamenaný velitel praporu se v červnu 2022 při střetu s žoldáky z Wagnerovy skupiny u Svitlodarsku znovu shledal se svým zesnulým kamarádem.

Po každém z nich je teď v Kyjevě pojmenovaná ulice.

Tolik vzpomínek, tolik jmen.

Píše se rok 2022 a zuří bitva o Kyjev. A já jsem zase se svou brigádou.

Ruské linie se táhnou podél silnice do vesnice Peremoga vzdálené několik kilometrů. Mává na nás voják s puškou přitisknutou k hrudi.

„Tak jo, kluci a holky, jde se na věc.“

Cesta náhle končí u hromady rozdrčeného betonu a pokroucených výztuží. To jediné zůstalo po místním mostu přes řeku Trubiž, jednoho z mnoha mostů vedoucích do Kyjeva. Byl zničen. To, co zbylo z dvoupruhové plošiny, bezmocně omílá voda, která dál líně protéká korytem. Po obou stranách silnice se rozprostírá směšně široký pás protitankových min TM-62M.

Také tu jsou dvě mrtvá těla pohozená u silnice vedle hromady betonové suti.

Rusové.

Pozná se to podle jejich špinavých uniforem brčálově zelené barvy a potrhaných zbytků červených stuh na rukávech. Břicha mají vybledlá a nafouklá. Posmrtná ztuhlost jim spoutala prsty.

Mrtvoly leží s rukama zvednutýma k ramenům. Ukrajínští vojáci obličej mrtvých mužů zakryli vlastními maskáčovými bundami, aby ušetřili city nás civilistů.

Ruce si strčím pod propocenou neprůstřelnou vestu, abych se cítil trochu bezpečněji. A sám sebe přiměji popojít blíž. Pohled na mrtvoly mě nijak netěší, to vám povím.

„Tak vás zdravím, vy sráči,“ zašeptám.

Jo, já vím. V souladu s etickým kodexem BBC to asi nebylo. Ale zkuste se vžít do mé kůže. Za posledních dvaadvacet dnů jsem viděl věci, které jsem si předtím nedokázal ani představit.

Viděl jsem, jak celý národ, všechno, co moje generace milovala a na čem jí záleželo, stojí jen krůček od zničení. Viděl jsem, jak se nebe rozzářilo, a slyšel jsem křik sirén.

Viděl jsem lidi, kteří v šoku a hrůze prchali před ohněm a smrtí, mnozí téměř bosí.

Viděl jsem mohutná sloupoví kouře stoupající z bitevních polí u Buči. Slyšel jsem pronikavý pískot dopadajících granátů. Nemohl jsem jít spát, aniž bych neslyšel ukrajinské dělostřelectvo, které ostřelovalo ruské pozice v blízkosti mé čtvrti v Kyjevě.

Za našimi zády procházejí dva vojáci s lopatami v rukou.

Řeka Trubiž není nijak široká, ale její tok na několika místech podemlel břehy. V hluboké prohlubni jednoho takového místa ukrajínští záchranáři, všichni oděni v černých uniformách se zelenou reflexní páskou, opatrně kopou do vlhké půdy.

„Budte opatrní.“ Jejich hlasy se nesou ve větru.

„Odstraňujte jednu vrstvu po druhé.“

Každé kopnutí rýče do vlhké půdy něco odhalí. Útržky látky, podrážky bot, hroudy hlíny smíšené se sraženou krví, louže zpěněných tekutin. Pak zčernalé prsty sotva rozeznatelné od hlíny, která je obklopuje.

Z té temné jámy pomalu stoupá zápach smrti.
Kopáči se chovají, jako by se nechumelilo.
„Dobře, přines nosítka a popruhy. Tenhle už je skoro nachystanej.“
Obyvatelé Rusaniva do téhle jámy pohřbili několik ruských vojáků.
Všichni byli před několika dny zabiti při ukrajinském přepadu, když se pokoušeli zmocnit přechodu přes řeku, aby mohli postupovat dál směrem na Kyjev.

Pracovníci záchranné služby přivazují hnijící těla pokrytá černou hlínou na nosítka a jedno po druhém je odvázejí k řece.

Pak je na malém gumovém člunu převážejí na druhou stranu.

Vedle rozbitého mostu čeká nákladní auto s pohonem na všechna čtyři kola. Padlým nepřátelským vojákům se teď dostává šance, aby se svým způsobem vykoupili, byť je to trochu zvrácené a ironické.

Šest mrtvých Rusů má být prostřednictvím civilních prostředníků předáno zpět nepříteli – výměnou za dva živé ukrajinské vojáky držené v zajetí.

Každá strana vnímá válku jinak. Některým Rusům je všechno jedno. Své padlé nechávají jen tak ležet na bojišti. V některých případech je pro ukrajinské velení obtížné Rusy vůbec přesvědčit, aby těch několik desítek pytlů s těly ze skladovacích mrazáků převzali.

V jiných případech lokální velitelé uzavírají dohody o několika-minutovém příměří, aby si obě strany mohly odnést své padlé.

Městečko Rusaniv není nijak významné.

Ovšem k jeho založení došlo už v roce 980 n. l., tedy v době, kdy kníže Vladimír Veliký v Kyjevské Rusi oficiálně uzákonil křesťanství. V jednom ze širokých zákrutů řeky Trubiž se nacházela významná pevnost, jedna z mnoha, které sloužily k obraně středověkého království.

Je ironií osudu, že se přes tuto dávno zapomenutou bariéru útočníci nedostanou ani v jednadvacátém století.

O kus dál po silnici se nacházejí ohořelé zbytky zničeného ruského tanku T-90. Na břehu řeky leží také pět nebo šest vyřazených vozidel BMP-2 označených písmenem „O“.

Oběti dalšího přepadení.

Z jednoho ohořelého vozidla je stále cítit ten odporný nasládlý zápach spálených konzerv. Stopy na zemi ukazují, že stroj řádlil jako zvíře stojící tváří v tvář smrti, které vrčí jako o život.

Popel, roztřepené cáry uniforem, léky, špinavé role papírových ručníků, špinavé igelitové sáčky, všechno se to rozsypalo kolem, jako by to vypadlo z netvorova rozpáraného břicha.

„Rusy, kteří tu padli, je těžké identifikovat. Podle ukrajinských vojáků u sebe během útoku žádný z nich neměl doklady.“

To promlouvá reportér Andrij Caplijenko, který tudy prochází se svým kameramanem. Když jsem byl malý, měl jsem ho za vzor. V posledních zhruba dvaceti letech byl jednou z největších hvězd ukrajinského televizního zpravodajství, kde každý večer vystupoval s reportážemi ze všech možných konfliktů na planetě, od Afghánistánu přes Libérii, Irák, Kongo... až po Ukrajinu.

V naší rodině byl Caplijenko synonymem pro „televizního reportéra ve válečné zóně“. Teď jsme tak trochu na stejné lodi.

„V rukou držím kreditní karty, které dříve patřily jednomu z nich,“ pokračuje Caplijenko. „Stojí na nich ‚Alexandr Gagarin‘.“

Ostatní Rusové položili životy anonymně. Kolem krků nemají žádné psí známky, v kapsách nemají žádné pasy. Vojáci z dvaasedmdesáté se domnívají, že jim velitelé před nešťastným útokem všechny doklady zabavili.

Hromady ohořelých odpadků pohozených na zemi vedle zničených BMP zřejmě obsahují nejrůznější poklady, například levné rybí konzervy z ukrajinských supermarketů. Něco mi říká, že potraviny ukrajinských značek nekoupili za těžce vydělané peníze.

Vyfotím pár fotek k článku, možná natočím video na iPhone... a pak už musím jít.

Vojáci z dvaasedmdesáté na mě volají. Už moc dlouho se tu Rusům promenádujeme přímo pod nosem.

Když bojiště opouštím, jeden ukrajinský záchranář s sebou vleče další tělo přivázané na nosítkách.

Tvář mrtvého ruského vojáka je nepřírozeně černá, zásluhou vlhké hlíny a procesu rozkladu. Tu jejich strašlivou jámu opouští jako poslední. V takových chvílích děkuji vesmíru, že tu práci nemusím dělat já.

Stále panuje hrobové ticho – krátké příměří, během kterého se mají mrtví vyměnit za živé, je mezi Ruskem a Ukrajinou pečlivě dodržováno.

Plazím se po zbytcích mostu zpět na druhou stranu a chytám se ostrých betonových úlomků. Když na sobě nesete britskou neprůstřelnou vestu čtvrté třídy, není radno padat do studené řeky!

„Hej, chlapi, podívejte se na tohle!“ volá na nás jeden voják. V ruce třímá ruskou tankistickou helmu s vysílačkou, kterou někde vyštráchal. „K čertu s nima, s hajzlama!“

Headset hodí do řeky a ten se hned potopí pod hladinu.

Vracím se k opuštěnému domu na konci města, kde na zahradě u silnice pokojně pokouřejí válečníci.

Jeden z nich se do cigarety zakousne a na dřevěný stolek položí ruské nášivky na rukávy.

„Nejnovější přírůstky do naší sbírky, pánové.“

Insignie sebrané padlým Rusům.

Dvě nášivky tvořené jednobarevným erbem – císařskou dvouhlavou orlicí – a logo nějakého vojenského útvaru: dvě zkřížené pušky položené proti shora visícímu meči a přepásané stuhami.

RUSKÉ OZBROJENÉ SÍLY

Ty jsou parádní, že?

Na nášivce je také jméno: „Lubsandabajev B.N.“

Udělám další fotku iPhonem.

Kdo ví. Za tím jménem, co se tak nenadále vynořilo z hlíny a popela, se možná skrývá nějaký příběh.

... To se psal 18. březen 2022.

Ostrý zlom v bitvě o Kyjev. Ruské invazní jednotky stály na východ i na západ od ukrajinského hlavního města a snažily se do něj proniknout. Nebo alespoň to napůl opuštěné město vyhladovět neúprosným obléháním.

Po více než třech týdnech od invaze 24. února postoupili na kilometry od hranic města, zpustošili naše předměstí a noci prozářili ohněm a kouřem.

Ovšem na tom břehu řeky v Rusanivu jsme si všichni připadali, jako by na nás svítilo slunce.

Nikdo nic neříkal, ale v očích všech byl patrný pocit sebedůvěry a hrdosti.

Už dávno se nemluvilo o tom, že Kyjev během tří dnů padne, že to půjde jedním šmahem, že to bude triumf ruské imperiální moci.

Invazní ruská vojska musela kvůli prudkým bojům zastavit.

Jejich vojáci byli vyčerpaní. Naprosto zpackali logistiku. Utrpěli těžké ztráty. Už nemohli postupovat dál.

Bylo stále jasnější, že Kyjev bude zachráněn.

Plánovaná blesková válka, která na papíře a v televizní propagandě vypadala tak působivě, najednou narazila do zdi.

Prvotní šok pominul. Mrtví ruští výsadkáři byli roztroušeni v poničených ulicích Hostomele a lesní cesty kyjevského venkova se proměnily v jeden velký hřbitov obrněných kolon.

Bitva ještě zdaleka neskončila, a celý národ krvácel.

Ovšem Kyjev se jim získat nepodaří.

To už bylo všem jasné.

A my, hrstka průměrných ukrajinských reportérů z různých médií, jsme se zatím v pick-upu značky Ford vraceli domů do Kyjeva, plní povznášejících pocitů, jaké jsme do toho slunečného dne nikdy předtím nezažili.

Byli jsme tam, kam jsme patřili, a stali jsme se svědky toho, jak se psala historie.

Bitva o Kyjev byla skutečně jednou z nejtragičtějších – a nejbizarnějších – událostí v moderních dějinách. Bylo to úvodní dějství největšího krveprolití v Evropě od roku 1945 a jedna z nejnestoudnější vykonstruovaných, nejabsurdnějších a nejzbytečtějších válek, co svět kdy spatřil.

Jeden muž posedlý vlastním egem zkrátka prohlásil příslušníky sousedního národa za „nacisty“ a rozhodl se s nimi nemilosrdně skoncovat.

Kyjev, symbolická svatyně starobylého východoslovanského světa a centrum revolučního boje za nezávislost Ukrajiny, byl jeho hlavním cílem.

A popravdě řečeno, v nejtemnějších chvílích února a března 2022 měli Rusové nakročeno velice blízko k tomu, aby ho získali.

Chybělo jen málo, abychom se rozloučili se svým domovem i způsobem života, a mohli jsme už jen doufat, že náš poražený národ v okovech bude v boji za svobodu pokračovat alespoň formou partyzánské války.

Zatímco polovina světových médií pohřbívala Ukrajinu zaživa a polovina Západu bezradně přemýšlela, jak se přizpůsobit nové realitě v Evropě, Ukrajina se zmohla na zuřivý odpor – a zvítězila.

Po více než měsíci brutálních bojů to Rusko nakonec vzdalo a v dubnu 2022 Kyjev opustilo.

Ukrajina ten útok vydržela, byť stála proti přesile a výkonnějším zbraňům. A nečekaně tak Rusku uštedřila největší a rozhodující porážku

této války. Znamenalo to ohromující konec megalomanských plánů Kremlu na rychlé a snadné porobení čtyřicetimilionového národa.

Ukrajina to zvládla vlastními silami, vojenská pomoc ze Západu tehdy ještě byla nesmírně omezená. A tímto nečekaným vítězstvím změnila běh evropských dějin.

Uštědřila zničující ránu vzestupujícímu ruskému revanšismu, který měl za cíl znovu pohltit a ovládnout východní Evropu. Velká část kremelského vojenského materiálu, která byla po desetiletí rozmístěna v lesích a na silnicích severní Ukrajiny, byla zničena.

V ulicích a čtvrtích, kde jsme žili a které jsme milovali, se přímo před našima očima odehrál zázrak vytvořený lidmi.

Bitva o Kyjev a to, co jí předcházelo, je tragickým příběhem plným nestoudných lží vykřikovaných do celého světa ve snaze zakamuflovat vyšinutou touhu po moci. A o nerozvážnosti a polovičatosti řady čelných představitelů Ukrajiny i Západu.

Byly to nepředstavitelně nesmyslné ztráty na životech, hukot tisíců dělostřeleckých kanónů otřásajících zemí, pach ohně a masových hrobů, strašlivá zvěrstva a obrněné stroje s posádkami uvnitř hořící vedle nákupních středisek a květinářství – něco, co jsme v téhle době a na tomto místě považovali za nemožné.

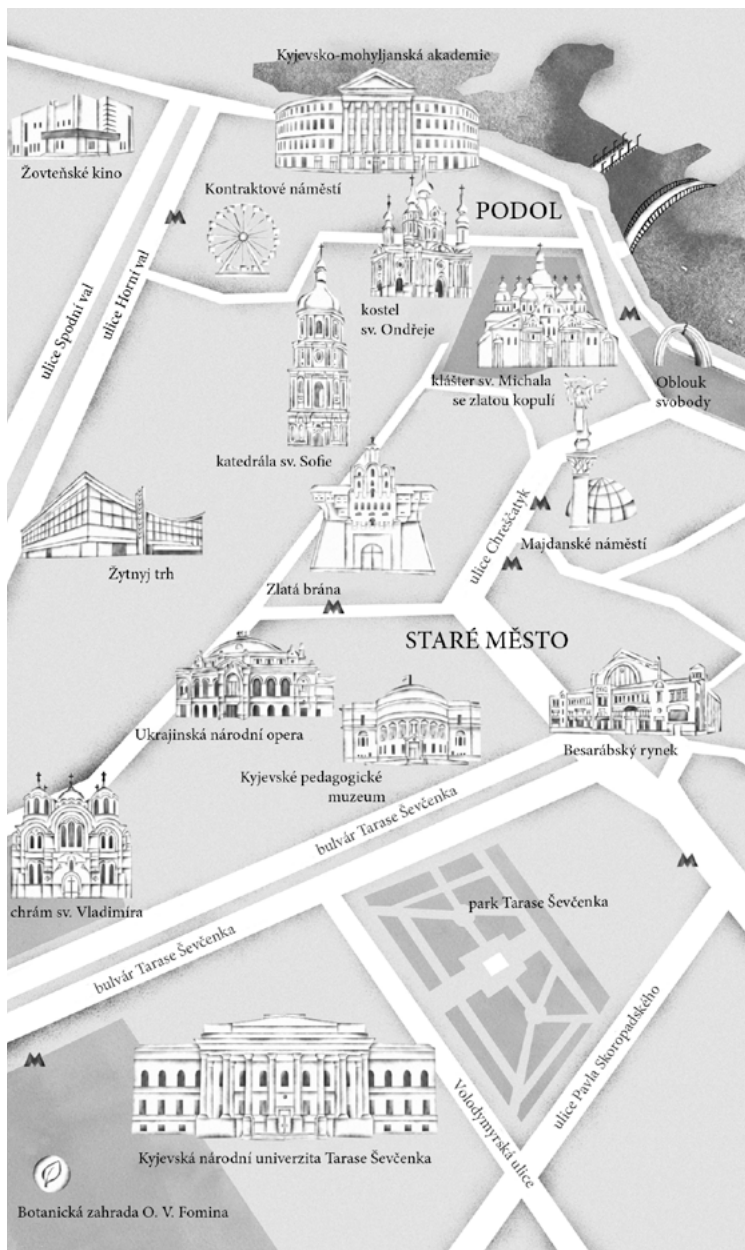
Ten příběh pojednává o nespočtu vojáků, kteří až do hořkého konce bojovali za záchranu hlavního města své země. O pilotech, kteří se vydávali na takřka sebevražedné mise proti přesile ruských vzdušných sil. A o obyčejných lidech, kteří se poprvé v životě chopili pušek, aby se utkali s útočníky v beznadějném boji ve svých vlastních ulicích.

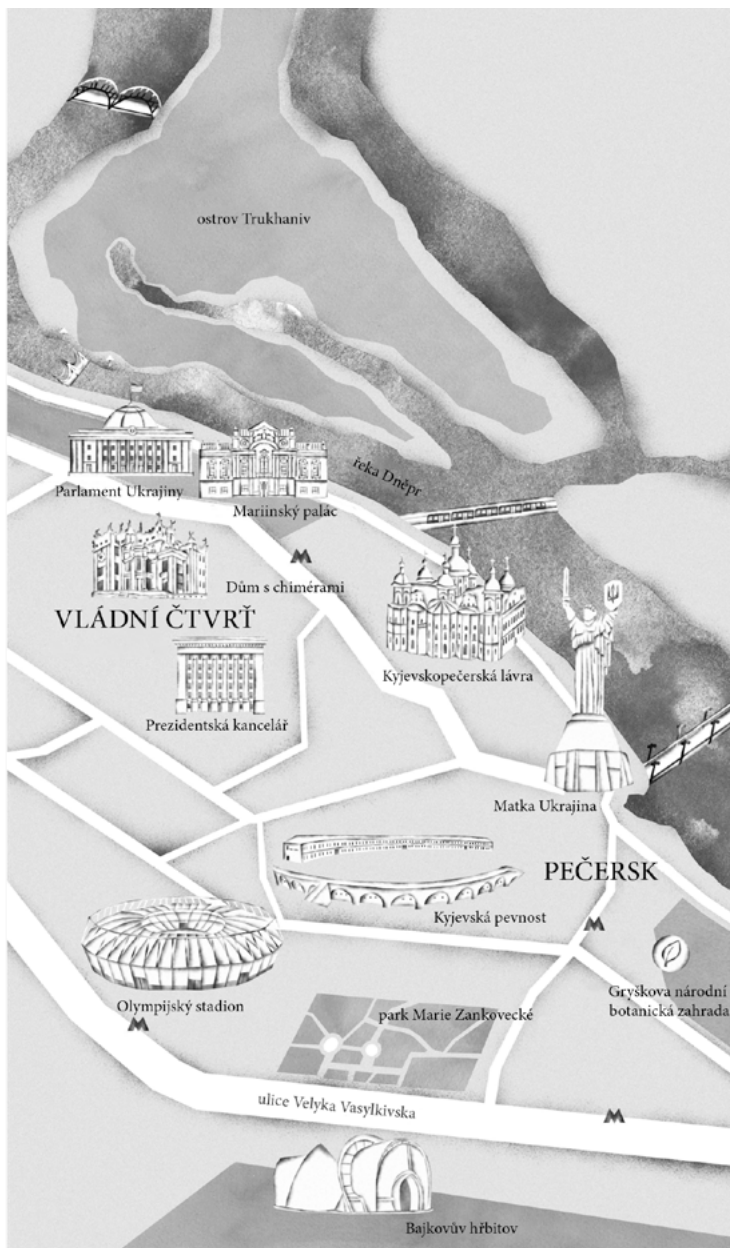
Tolik milionů mužů a žen, od vysoce postavených úředníků až po obyčejné lidi, jako jsme my, dospělo k morálně správnému rozhodnutí, že se nepoddají temnotě – a místo toho udělají to, co je potřeba, ať už se bude dít cokoliv.

Jak mohlo k něčemu takového dojít v době Netflixu, chatbotů s umělou inteligencí a aplikací na rozvoz jídla?

Udělám vše pro to, abych ukázal, jak to tehdy vypadalo uvnitř hrdého, starobylého města Kyjeva, po kterém Vladimir Putin nejvíce toužil a kterého se neúspěšně pokusil zmocnit.

Nejdříve se však vydejme na místo, které je mnohem příjemnější než hrob ruského vojáka.

DVA

Můžete mě třeba žalovat, ovšem stojím si za tím, že Kyjev je jedním z nejlepších míst na světě pro trávení zimní dovolené.

Vánoce na Ukrajině oficiálně slavíme každý rok dvakrát – 25. prosince a 7. ledna, podle východní pravoslavné tradice.

Vánoční svátky „oficiálně“ začínají 19. prosince na Mikuláše, kdy v mnoha rodinách rodiče dávají dětem pod polštář dárky, které ráno objeví. (V roce 2023 přehodili svátek svatého Mikuláše na 6. prosince – což vlastně znamená, že oficiální vánoční šílenství mělo na Ukrajině začít o celé dva týdny dříve!)

Tahle pěkná tradice se dodržuje i na Donbasu, ačkoliv tento region je oproti západní Ukrajině daleko méně nábožensky založený.

Přibližně v tento den se na Sofijském náměstí ve starém městě shromáždí davy přihlížejících, aby se staly svědky slavnostního rozsvícení hlavního vánočního stromu. Každý rok se tu potuluje spousta lidí, popíjejí šampaňské, líbají se, zpívají a pořizují si selfie, až je někdy těžké se tím davem prodat na nějaké pohodlné místo.

Skutečné šílenství však samozřejmě začíná už v listopadu, někdy dokonce ještě před Černým pátkem. Miliony obchodů zdobí své výlohy, všude jsou reklamy a plakáty spojené s Vánocemi, televizní stanice se předhánějí ve vysílání vlakových reklam na Coca-Colu

a obchodní řetězce se můžou přetrhnout, aby prodaly co nejvíce ozdob, svíček a mandarinek.

Několik kyjevských čtvrtí blokuje dopravu a zahajuje měsíc trvající vánoční trhy. V ulici Kreščatyk a mezi Michajlovským a Sofijským náměstím v horní části města nabízejí vánoční trhovci všelijaké jídlo i pití. Vedle novoročního stromu tam stojí obří pódium, na kterém hraje prakticky nepřetržitě živá hudba.

Totéž platí pro park Tarase Ševčenka, který se stává jakýmsi lesem světel, kde lidé šílí a zpívají karaoke. V Podolu je vždy k dispozici kluziště a lyžařský slalom pro děti. Nikoho nezajímá, že je letošní zima příliš teplá a beze sněhu. Vedle vyhlídkového kola na Kontraktovém náměstí prostě musí být kluziště.

Když se Volodymyr Zelenskyj ujal úřadu, zpřístupnil Bankovní ulici ve vládní čtvrti pro pěší. A tak se, pochopitelně, náměstí přímo před prezidentským úřadem stalo dějištěm dalšího zimního jarmarku s docela slušným kluzištěm.

Sezóna se obvykle ukončuje 19. ledna, tedy dle juliánského kalendáře na Tři krále. Ale to vám přísahám, že v roce 2022 některé z těch nejotrlejších kaváren hrály vánoční hity Franka Sinatry snad až do dne ruské invaze na konci února.

Měl jsem pocit, že se celý svět točí jenom kolem těch svátků. Které jsou navzdory všudypřítomným odkazům na křesťanství v podstatě sekulární. V Kyjevě a mnoha dalších městech instalovali centrální vánoční strom i během válečné zimy, proboha!

A samozřejmě je tu Nový rok – což znamená, že mezi 31. prosincem a 2. lednem se celý národ vrhne do zběsilého nakupování, vaření, popíjení, sledování *Smrtonosné pasti* a *Sám doma* a následného vzpomínání se z kocoviny a bolesti při návratu do práce.

Dřív jsme si ještě s oblibou pouštěli staré sovětské filmy, které už všichni známe nazpaměť.

Ale vzhledem k tomu, co nás všechny potkalo v roce 2022, je s tím asi konec.

Tak jsem tady. Píše se 17. prosinec 2021, vánoční sezóna vrcholí. Z odstupu několika měsíců se ty dny nyní zdají být tak šťastnou dobou. Život byl fajn. Město bylo plné světla a dýchalo zábavou a obchodem.

Ten prosinec se nesl ve znamení studených dešťů. Není nad vzpomínky na dětství plné sněhu. Strasti globální změny klimatu, řekl bych.

Já ale byl v teple a pohodlí – protože jsem se před zimou jako obvykle ukryl v Ziferblatu, co-workingovém centru poblíž Zlaté brány. Prostě přijdete, u pultu si vezmete archaický budík, děláte si tam, co zrovna potřebujete a jak dlouho potřebujete, a při odchodu pak podle času zaplatíte.

V té době nedisponoval *Kyiv Independent*, nezávislý deník a zcela nové médium, které jsme sami založili, žádnými vlastními kancelářskými prostorami.

V prvních týdnech jsme neměli ani žádné peníze. Ale rychle jsme se pustili do tvorby webových stránek a e-mailového oběžníku. Bez kanceláře jsme se různě potulovali a redakční porady pořádali v kavárnách, co-workingových prostorách, nebo jsme články psali přímo z domova. Bylo to „kočovné období“ našeho podnikání, kdy se příběhy rodily všude tam, kde jsme si mohli sednout a položit notebook na kolena.

Vezmu si velký šálek kávy a rozvalím se na pohodlné pohovce vedle vánočního stromečku a přátelské skupinky, která se až příliš hlasitě baví hraní monopolů.

Kyiv Independent potřebuje příběh.

Za hranicemi tohoto malého světa tiché klavírní hudby a svátečních světél se stalo něco poněkud zvláštního.

„Kreml připravuje návrhy dohod na omezení vlivu Západu v post-sovětských zemích,“ píše na notebooku a připravuji pracovní titulky.

„V probíhající bezpečnostní krizi Moskva navrhla velkou dohodu se Západem, jejímž cílem je de facto obnovit její výlučnou sféru vlivu ve východní Evropě z dob studené války a také zabránit Ukrajině, aby kdy vstoupila do NATO,“ píše.

„Po řadě veřejně vznesených požadavků a jednání se západními představiteli zveřejnilo ruské ministerstvo zahraničních věcí 17. prosince návrhy dvou paktů a nabídlo, aby se jeden podepsal se Spojenými státy, zatímco ten druhý s NATO.“

„Krok Kremlu následoval po měsících napětí, které prudce vzrostlo, když Moskva v listopadu shromáždila kolem Ukrajiny téměř sto tisíc vojáků. Západní a ukrajinské zpravodajské služby hodnotí ruské akce jako hrozbu totální invaze na Ukrajinu.“

Ruské ministerstvo zahraničních věcí zveřejnilo návrhy paktů na svých internetových stránkách.

Dva dny před zveřejněním byl dokument předán náměstkyni ministry zahraničí Spojených států Karen Donfriedové.

A z toho, co tam stálo, šla člověku hlava kolem.

Jako by Rusko právě vyhrálo velkou regionální válku, snaží se doslova a do písmene nastolit v Evropě nový pořádek.

Nejprve „návrh smlouvy“ pro NATO.

Přesněji řečeno, soubor požadavků založených na demonstrativním a provokativním sebevědomí osazenstva Kremlu. V tom textu Moskva bez okolků požadovala, aby NATO ukončilo veškeré vojenské aktivity a rozmístování sil v ruské komfortní zóně.

Hranice této komfortní zóny byly definovány velmi volně a sahaly daleko za mezinárodně uznávané hranice Ruska. Dál se tam psalo,

že se obě strany musí vyvarovat situací, které by mohly být považovány za „ohrožení národní bezpečnosti“.

Kromě toho Moskva trvala na tom, že členské státy, které vstoupily do Aliance po 27. květnu 1997, musí nyní stáhnout všechny vojenské kapacity v celé Evropě, s výjimkou těch, které byly rozmístěny již před tímto dnem – což byl její nejodvážnější požadavek.

Pravděpodobně se jednalo o odkaz na Zakládající akt o vzájemných vztazích, spolupráci a bezpečnosti, plán spolupráce mezi NATO a Ruskem, který byl podepsán téměř před pětadvaceti lety. V podstatě požadovali, aby klíčoví vojenští hráči NATO, jako jsou Spojené státy, Velká Británie a Francie, opustili všechny země bývalé Varšavské smlouvy.

A NATO se ještě samozřejmě mělo formálně zříct přijímání nových členských států, jmenovitě Ukrajiny. A zdržet se veškerých vojenských aktivit, jako jsou společná vojenská cvičení ve východní Evropě, kavkazském regionu nebo střední Asii.

Kromě toho musí podle Moskvy obě strany vymezit určitou širokou zónu, v níž se nesmí konat vojenská cvičení a manévry na vyšší úrovni než na úrovni brigády kombinovaných sil.

Ale co – jako gesto míru a připomínku kubánské krize z roku 1962 Moskva navrhla, aby byla zřízena horká linka ve stylu studené války, která by zajistila přímou komunikaci mezi NATO a Kremlem.

V paktu rovněž stojí, že Rusko a NATO nesmí rozmístit pozemní raketové systémy krátkého a středního doletu v oblastech, odkud by byly schopny zasáhnout protistranu.

Za druhé: seznam požadavků vůči Spojeným státům.

Ty do značné míry kopírovaly „návrh smlouvy“ s NATO. Moskva vykreslila Spojené státy jako skutečnou šedou eminenci v pozadí Aliance a požadovala, aby Washington formálně slíbil, že do NATO nepřijme žádné nové státy, zejména pak ty, které byly dříve součástí Sovětského svazu.

Spojené státy měly také zapomenout na jakékoliv nové vojenské základny v bývalých sovětských státech, které ještě nevstoupily do NATO (ano, Ukrajina a Gruzie), a neměly využívat jejich vojenskou infrastrukturu k jakýmkoliv vojenským aktivitám, nebo dokonce navazovat jakoukoliv dvoustrannou vojenskou spolupráci.

V „návrhu smlouvy“ se opět uvádí, že se Rusko i Spojené státy musí zdržet činností, které by mohly být považovány za „ohrožení národní bezpečnosti“. Právo vetovat jakoukoliv činnost, která se Rusku nelíbila, se vztahovalo na rozsáhlé a vágně vymezené oblasti zeměkoule – jinými slovy, všude tam, kde to Kreml v danou chvíli považoval za vhodné.

Obě strany se měly zdržet nasazení strategických bombardérů nebo válečných lodí v jakékoliv oblasti za svými hranicemi, kde by mohly být schopny zasáhnout území druhé strany.

Z nějakého důvodu mělo Globální úderné velitelství vzdušných sil Spojených států a Námořnictvo Spojených států výrazně omezit svou přítomnost a aktivity napříč celým světem, zejména v Evropě a Asii, a dokonce i na Aljašce. To by samozřejmě uvolnilo prostor pro mnohem slabší ruské letectvo a námořnictvo a zajistilo by jim dominanci v postsovětském regionu.

Podobný osud měl potkat všechny jaderné zbraně Spojených států rozmístěné mimo americké území – ty měly být demontovány a poslány domů. Týkat se to mělo především dvou stovek leteckých jaderných bomb, které byly doposud uloženy v Německu, Itálii, Turecku a Belgii, coby pozůstatky studené války. Je příznačné, že se toto ustanovení nevztahovalo na ponorky s jadernými zbraněmi, kterých má Rusko v oceánu mnoho.

Rusko nemělo na oplátku poskytnout nic. Po celá desetiletí neměla žádné jaderné zbraně rozmístěné za hranicemi svého státu, s výjimkou oceánských ponorek, které jsou součástí tolik opěvované globální jaderné triády.

Zpráva zněla: Vypadněte z oblasti, kterou nyní prohlašujeme za naši výlučnou sféru vlivu.

A je nám jedno, že už se nepíše rok 1953. A my nejsme ani zdaleka v pozici, kdy bychom mohli nebo měli právo takové požadavky vznášet. A ve světě roku 2021 by takový pakt znamenal, že by bylo nutné opustit desetiletí historie po skončení studené války a ignorovat vůli mnoha zemí, které vstoupily do NATO, případně v to doufaly.

Kreml situaci prezentoval tak, jako by mu NATO a Spojené státy najednou dlužily novou Jaltskou konferenci, na které si měly znovu rozdělit Evropu.

Uhněte nám z cesty k totálnímu revanšismu, zejména pokud jde o Ukrajinu, jinak uvidíte.

Samozřejmě si dobře uvědomovali, že je to nesplnitelné ultimátum.

Jak tehdy velmi správně uvedl bývalý velvyslanec Spojených států v Rusku Michael McFaul, Rusko jednoduše vzneslo odvážné jednostranné požadavky. Nenavrhlo stažení vlastních sil z Podněstří, Abcházie a Jižní Osetie, Krymu ani východní Ukrajiny.

Neslíbilo, že z Kaliningradské oblasti stáhne své raketové systémy Iskander s jadernými hlavicemi, které míří na samotné srdce Evropy. Ani neslíbilo, že zastaví atentáty nebo přestane podporovat protidemokratické síly na Západě nebo svérázný režim Alexandra Lukašenka v Bělorusku.

Místo toho se soustředilo na vybudování stotisícového invazního vojska proti Ukrajině. Podruhé v roce 2021.

Snažila se od Západu vynutit nové ústupky?

Nebo, jak tehdy napsal *Wall Street Journal*, bylo možné, že Kreml nikdy neměl v úmyslu pokračovat v jakýchkoliv jednáních a že by mohl jen připravit velkou kauzu, pokud by těmto absurdním požadavkům nebylo vyhověno?

Západ se jako obvykle snažil vystupovat diplomaticky a opatrně.

„Jen Psakiová, mluvčí Bílého domu, údajně potvrdila, že představitelé Spojených států byli o navrhovaných paktech informováni a že o nich budou jednat s evropskými spojenci.

Jednání o evropské bezpečnosti se neobejdou bez našich evropských spojenců a partnerů,“ uvedla Psakiová. „Nebudeme ohrožovat klíčové zásady, na nichž je postavena evropská bezpečnost, včetně toho, že všechny země mají právo rozhodovat o své budoucnosti a zahraniční politice bez vměšování zvenčí.“

Podle ní však není důvod se domnívat, že Spojené státy a Rusko nebudou schopny najít společnou řeč a dosáhnout bezpečnostní dohody tak, jak to obě mocnosti dělaly v předchozích desetiletích.“

Dobře, článek je hotový. Odesláno redaktorovi.

★ ★ ★

Teď je čas protáhnout si nohy a zajít na skleničku do nejbližší Drunken Cherry. To je řetězec barů původem ze Lvova, kde se neservíruje nic jiného než velmi speciální horké višňové buchty, které chutnají skvěle zejména v zimě. Ano, cizinci žijící na Ukrajině, dívám se na vás a vím, že se vám to líbí.

Proč si neudělat procházku?

Toto město je čímsi výjimečné.

Jde o všechno, co za více než dvanáct set let své historie zažilo. Je to směsice bohapusté sovětské panelové zástavby, stop dávné slávy hlavního města Kyjevské Rusi, vážnosti stalinistické éry, ruského impéria a šíleného chaosu současného komerčního rozvoje.

Podle jedné pověsti došel apoštol Ondřej na své cestě za šířením Ježíšových slov na místo u široké řeky. Na kopci, kde dnes stojí kostel svatého Ondřeje s výhledem na Podol, vztyčil kříž. Prohlásil, že jednoho dne vyroste v tomto kraji velké a posvátné město.